

Kom in actie bij vermoedens van kindermishandeling

Pieter: “Ik vind het achteraf moeilijk te begrijpen dat ik zo ver ben gegaan. Ik ben niet zo’n prater en uitte mijn emoties door te schreeuwen. Het werd steeds erger en tijdens een woedeaanval sloeg ik mijn vriendin zelfs. Ik schaamde me kapot en beloofde dat het nooit meer zou gebeuren. Maar ik kon mijn belofte niet waarmaken. Mijn dochter werd steeds angstiger en haalde slechtere cijfers op school. Toen de mentor van Suzan dit met ons besprak en inging op zijn zorgen voor haar welzijn, besepte ik pas dat ik hulp moest zoeken om te voorkomen dat het thuis verder zou escaleren. De mentor vroeg mij of ik het goed vond om de jeugdverpleegkundige te betrekken. Met lood in mijn schoenen ben ik het gesprek aangegaan. Inmiddels gaat het met ondersteuning van een medewerker JGZ Almere weer goed met ons. Ik heb nog wel eens woorden met mijn vriendin, maar ik ga niet meer door het lint. En zeker niet waar mijn dochter bij is.”

Geweld stopt niet vanzelf, kom in actie

In bovenstaand voorbeeld zijn drie mensen in actie gekomen. Suzan, de mentor van Suzan (omdat zij het onderwerp bespreekbaar maakte) en Pieter zelf (omdat hij kon luisteren en zijn verantwoordelijkheid nam).

Bijna altijd is hulp van buiten nodig om huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen. Eén persoon die in actie komt, is vaak genoeg. De meeste meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling komen via de politie bij Veilig Thuis binnen. De praktijk wijst uit dat professionals die langdurig contact met kinderen hebben, waaronder onderwijs, behoudend zijn in het consult vragen en melden in situaties waarin er (mogelijk) sprake is van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Jaarlijks worden 119.000 jeugdigen mishandeld. Dat betekent dat gemiddeld in iedere schoolklas van 30 leerlingen 1 jeugdige zit die wordt mishandeld. Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten uit het onderwijs verplicht de Meldcode te gebruiken bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In dit artikel lees je wat die Meldcode inhoudt en welke hulporganisaties je kunt betrekken bij de uitvoering ervan.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Doel van de Meldcode is dat er sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling *in huiselijke kring*. De Meldcode biedt een concreet stappenplan waaruit blijkt wat professionals moeten doen bij signalen van geweld. En dat werkt. Professionals met een Meldcode grijpen drie keer vaker in dan professionals zonder Meldcode. De Wet Meldcode verplicht organisaties zoals het onderwijs om een meldcode in de eigen organisatie te implementeren en het gebruik en kennis hiervan te bevorderen.

De beslissing om vermoedens wel of niet te melden, neemt de docent zelf, conform de afspraken die in de eigen school zijn gemaakt.

Wat zijn de 5 stappen van de Meldcode?

Volg het stappenplan zoals dat door de school is geïmplementeerd. Globaal zal de invulling van dat stappenplan er als volgt uitzien:

1. In kaart brengen van signalen

Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen het onderwijs werkzaam zijn. Zo bezien is signalering een grondhouding die in ieder contact met leerlingen wordt verondersteld. De stappen wijzen je de weg als je meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling. Bij signalen kun je onderscheid maken tussen feiten en onderbuik gevoel; vaak komt dat gevoel voort uit feiten die je onbewust of bewust registreert.

Hierbij geldt het principe: één signaal bij de leerling is een reden om opletterend te zijn en meerdere signalen bij dezelfde leerling zijn een reden voor zorg. Vertrouw op jezelf en durf in actie te komen, ook al is het spannend. Overigens: wacht bij een ernstige zorgwekkend signaal

niet tot een tweede signaal; dan is het zaak de stappen van de meldcode direct versneld te doorlopen, direct in actie te komen en consult te vragen bij Veilig Thuis.

2. *Collegiale consultatie*

Collegiale consultatie houdt in dat je jouw vermoedens en signalen bespreekt met één of meer deskundige collega's, conform de interne procedure van school. Daarnaast kan je collegiaal advies vragen aan JGZ Almere¹. De jeugdverpleegkundige verbonden aan school kan in eerste instantie meedenken en adviseren of zelfs aanvullende expertise binnen JGZ Almere erbij halen. Ten tweede kan overlegd worden in het zorg(advies)team binnen de school. Hier zijn zowel de jeugdarts als school- of jongerenmaatschappelijke werk (SMW, JMW) van JGZ Almere aanwezig. Op alle scholen in Almere is het JGZ team aanwezig of verbonden aan school. Zo nodig kan ook Veilig Thuis of een SAVE-medewerker van Samen Veilig Midden-Nederland worden geconsulteerd.

3. *Gesprek met de leerling en/of de ouders*

Het is voor de bescherming van leerlingen cruciaal dat de school de zorgelijke signalen zo vroeg mogelijk bespreekbaar maakt met de leerling zelf en/of de ouders van de leerling. Doel is dan: nagaan of er terecht zorgen zijn en nagaan of betrokkenen hulp willen. Een tijdig open en gelijkwaardig gesprek over wat de school merkt aan het gedrag van leerling of ouders kan misverstanden voorkomen of zorgen dat problemen al in een vroeg stadium worden aangepakt. Als het om jonge leerlingen gaat, dan kan met de ouders besproken worden wat de school concreet is opgevallen en hoe de ouders daar tegenaan aankijken. Oudere leerlingen worden eerst zelf gesproken en zijn bij voorkeur ook bij het gesprek met hun ouders aanwezig. Bij een gesprek kan een medewerker van JGZ Almere (JV, SMW, JMW, MJH) aanwezig zijn mits hier toestemming voor is gevraagd aan ouders en/of leerlingen. De JGZ medewerker neemt het gesprek en de regie niet over, maar kan ondersteuning bieden tijdens het gesprek.

Zorg dat tijdens dit gesprek de zorgen goed op tafel komen, zodat iedereen de ernst goed begrijpt. Het is van groot belang om jouw vermoedens te onderbouwen met concrete feiten en met zichtbaar gedrag van de leerling. Voor gesprekstips klik hier <http://www.nji.nl/nl/Kindermishandeling-Praktijk/In-gesprek-met-kind-en-ouders/Praktische-voorbereiding>.

Als het lastig is om veiligheid te bespreken dan kan, met toestemming van ouders, een SAVE medewerker aan het gesprek deelnemen. De SAVE-medewerker kan in het gesprek aangeven wat nodig om de zorgen over de veiligheid weg te nemen. Vaak lukt het om hierover direct concrete afspraken te maken met ouders.

4. *Inschatting maken van de ernst van huiselijk geweld/kindermishandeling*

Hier gaat het om vragen als: is er direct fysiek gevaar voor de leerling? Belemmert de opvoedingssituatie een veilige en gezonde ontwikkeling van de leerling? Zijn er risico's voor de leerling op korte en lange termijn? De docent hanteert ook hier de interne procedure van school bij de uitvoering van meldcode. Ook bij deze stap kan een medewerker van JGZ Almere worden benaderd om, samen met school, een inschatting te maken over de ernst van de situatie.

5. *Beslissen over zelf hulp organiseren of melden*

Als je als docent, eventueel na raadpleging van de JGZ Almere, denkt dat je de leerling

¹ Bij voorkeur met toestemming van ouders en/of jongere. Is dit niet mogelijk dan kan bij uitzondering anoniem de casus worden besproken

voldoende kunt beschermen door zelf hulp te organiseren, laat deze hulp dan zo snel mogelijk starten en blijf betrokken. Als de hulp niet werkt, dan is het nodig om de stappen van de Meldcode opnieuw te doorlopen.

Als professionele hulp nodig is dan kan JGZ Almere betrokken worden om hulp te organiseren. Wanneer de school ook na het gesprek met de ouders zorgen houdt en ouders aangeven van niemand bemoeienis te willen dan kan JGZ Almere geen hulp bieden. Dan is de enige weg een melding bij Veilig Thuis

Veilig Thuis wordt geraadpleegd bij een crisissituatie (Veilig Thuis kan 24 uur per dag, 7 dagen per week direct uitrukken bij crisis) of als bijzondere expertise gewenst is, zoals bij lichamelijk letsel en seksueel geweld.

Wat gebeurt er als JGZ Almere wordt betrokken?

De medewerkers van JGZ Almere kunnen ondersteuning bieden in de verschillende stappen van de meldcode. Zij hebben met name een rol om mee te denken met het onderwijs over de zorgelijke ontwikkeling en de thuissituatie. Zij nemen niet standaard de zorg over. Van belang hierbij is dat ouders en jongeren op de hoogte zijn van de betrokkenheid van JGZ Almere. Hiervoor is in de verschillende stappen toestemming nodig. Is dit niet mogelijk dan kan de casus anoniem worden besproken. In eerste instantie is de jeugdverpleegkundige het aanspreekpunt voor het onderwijs. Tenzij een andere JGZ medewerker al betrokken is bij het gezin. JGZ Almere kan met school en het gezin in gesprek gaan over hoe het gezin de zorgen van school weg kan nemen en kan hierin het gezin zo nodig begeleiden. Mocht dit onvoldoende (snel of stabiel) tot voldoende veiligheid leiden dan kan de JGZ medewerker, als betrokkenen daar toestemming voor geven, een SAVE-medewerker van Samen Veilig Midden-Nederland betrekken. Wanneer ouders en/of jongere geen toestemming geeft om SAVE te betrekken, dan kan school in samenwerking met de medewerker jeugdhulp de situatie melden bij Veilig Thuis.

Bij lichte en middelzware zorgmeldingen leggen jeugdverpleegkundigen (licht) of medewerkers Jeugdhulp (middelzwaar), in opdracht van Veilig Thuis Flevoland, contact met het gezin om de veiligheid van de jeugdige in te schatten en hierop een interventie in te zetten.

Wat gebeurt er als een SAVE-medewerker wordt betrokken?

Samen Veilig Midden-Nederland voert beschermingsmaatregelen uit en kan ook preventief worden ingezet. Als sprake is van ernstige vermoedens van onveiligheid in het gezin van een leerling kan het onderwijs een SAVE-medewerker op consultbasis bij een gesprek met ouders betrekken om de zorgen te bespreken. De SAVE-medewerker kan ook (met toestemming van ouders) in samenwerking met de medewerker JGZ, of de hulpverlening een traject starten om de veiligheid in het gezin te monitoren. De SAVE-medewerker voegt in en zal bij alle betrokkenen oplossingsgericht nagaan hoe SAVE de veiligheid inschat en wat betrokkenen kunnen doen om de situatie veiliger te maken. De SAVE-medewerker geeft, op basis van haar expertise, ook uitleg over wat de risico's zijn naar de toekomst als er niets zal veranderen. De analyse wordt afgerond met concrete voorwaarden die nodig zijn om de situatie voldoende veilig te maken. Ouders krijgen de kans om zelf met hun netwerk, de hulpverlening en de school een plan te maken om deze voorwaarden te realiseren. Als het plan voldoende is zal de SAVE-medewerker nog een korte periode nagaan of het tot resultaat leidt. Als dat het geval is, wordt het SAVE traject afgesloten. Als er onvoldoende resultaat is kan de SAVE-medewerker de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen.

Wat gebeurt er na melding bij Veilig Thuis?

Na de melding beoordeelt Veilig Thuis de situatie en neemt binnen vijf werkdagen een besluit welke instelling of professional de verantwoordelijkheid gaat nemen over de vervolgstappen.

Op basis van criteria kan Veilig Thuis besluiten om de melding in onderzoek te nemen, direct af te ronden, of door te geleiden naar bijvoorbeeld SAVE of de JGZ.

Indien er sprake is van een crisis zal Veilig Thuis direct een crisisinterventie starten.

Veilig Thuis informeert de melder over de resultaten van de afhandeling van de zorgmelding. Bij het geven van feedback wordt onderscheid gemaakt tussen professioneel betrokkenen en melders en informanten uit het informele circuit. De huisarts, medewerkers van JGZ Almere en de school van de leerling worden in alle gevallen schriftelijk geïnformeerd, tenzij er een goede reden is om hiervan af te wijken.

Meer informatie en handige tips

Geweld stopt
niet vanzelf.
0800 2000

Samen Veilig Midden-Nederland bestaat uit Veilig Thuis Utrecht en de gebiedsgerichte SAVE teams en beschikt over een Voorlichtingspoule die gratis voorlichting geeft. Mail voor een aanvraag naar voorlichtingspoule@samen-veilig.nl. Ook heeft Samen Veilig Midden-Nederland een Expertisecentrum dat verschillende trainingen aanbiedt over het hanteren van de Meldcode, maar bijvoorbeeld ook over gespreksvoering met het kind en met de ouders: Expertisecentrum Samen Veilig <<http://www.samen-veilig.nl/studiecentrum/trainingsaanbod-over-kindermishandeling/>>.

Zie voor meer informatie over Veilig Thuis en het handelingsprotocol <http://veiligthuisflevoland.nl/>

Download de Meldcode App. Deze helpt professionals in te grijpen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De App behandelt de 5 stappen van de Meldcode en biedt de mogelijkheid direct met de juiste instanties in contact te treden.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2015/07/16/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Voor nog meer informatie en verschillende e-learning modules, kun je ook de website van AUGEO <<https://www.augeo.nl/>> bekijken.